

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Marie Pazderová

Nakladatelství Ministerstva obrany
Ministry of Defence Publishing house

Bakalářská práce

Praha 2012

Vedoucí práce: PhDr. Anna Stöcklová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Anna Stöcklová

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 30. července 2012

.....
podpis studenta

Identifikační záznam:

PAZDEROVÁ, Marie. *Nakladatelství Ministerstva obrany = Ministry of Defence Publishing house*. Praha, 2012. 35 s., xi s. příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Anna Stöcklová.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá historií a dosavadní činností nakladatelství Ministerstva obrany v průběhu času - od roku 1997, kdy se ještě jednalo o Agenturu vojenských informací a služeb (AVIS), po jejím zrušení v roce 2008 činností Prezentačního a informačního centra MO (PIC MO) a od roku 2011 pak Odboru komunikace a propagace MO (OKP). Práce se zaměřuje jak na činnost interní – vnitřní organizaci nakladatelství, ediční činnost, vznik knihy – tak i na činnost externí, jako postavení tohoto státního nakladatelství vůči knižnímu trhu a problematiku distribuce nekomerčních publikací. [Autorský abstrakt].

Abstract

This thesis deals with history and activities of Ministry of Defence publishing house since 1997 - when this institution was named Military Information and Service Agency, transformed and renamed Presentation and business information center MoD in 2008 - until present times when it is known as Department of Communication and Promotion MoD bearing this name since 2011.

The work focuses on both internal activities - internal organization, publishing activities, compilation of books - as well as external activities, such as setting position of this state publishing house on the book market and distribution of noncommercial publications. [Author's abstract].

Klíčová slova:

Česko, nakladatelská činnost, knižní trh, nekomerční produkce, Ministerstvo obrany

Key words:

Czech Republic, publishing activities, book market, noncommercial production, Ministry of Defence

Obsah

Předmluva.....	6
1 Úvod	
1.1 Činnost nakladatelství.....	7
1.2 Produkce nakladatelství Ministerstva obrany	7
1.3 Předvoj nakladatelství AVIS.....	8
2 Historie, vývoj a charakteristika nakladatelství MO	
2.1 Agentura vojenských informací a služeb.....	10
2.2 Prezentační a informační centrum.....	11
2.3 Odbor komunikace a propagace MO.....	12
3 Práce nakladatelství v součinnosti s ministerstvem	
3.1 Propojení s MO a AČR.....	13
3.2 Komunikační strategie	
4 Interní činnost nakladatelství	
4.1 AVIS.....	15
4.2 PIC MO.....	23
4.3 OKP MO.....	24
5 Externí činnost	
5.1 Srovnání práce nakladatelství ve všech fázích	27
5.2 Význam nekomerční produkce.....	27
6 Ediční profil	
6.1 Knihy.....	28
6.2 Edice.....	28
6.3 Periodika.....	28
6.3.1 Periodika redigovaná nakladatelstvím MO.....	28
6.3.2 Periodika s redakcí mimo nakladatelství MO.....	30
6.4 Účelové publikace.....	31
7 Závěr.....	32
Seznam použité literatury.....	34
Přílohy – vybraná obrazová dokumentace	

Předmluva

Předložená bakalářská práce na téma Nakladatelství Ministerstva obrany a jeho transformace v letech 1997 – 2011 zrcadlí můj zájem o tento resort, jeho složky a to vlivem mého zaměstnání v Knihovně Vojenského historického ústavu Praha. S produkcí nakladatelství AVIS jsem se často setkávala jako knihovník a posléze jsem, jakožto spoluautor, nahlédla i do labyrintu přípravy publikace.

Práce byla vypracována v souladu se schváleným zadáním, oproti předběžné osnově došlo k drobným změnám. Nově je zahrnuto i stručné shrnutí historie redakce Impuls, která má přímou návaznost na nakladatelství AVIS, práce je doplněna též o ediční profil.

Při zpracování textu byly mimo odborné a resortní literatury využity také kopie interních dokumentů nebo jejich částí. Podstatným zdrojem materiálů pak byly osobní rozhovory s bývalými i současnými zaměstnanci resortu MO.

Práce má 35 stran doplněných o 11 stran příloh. V textu je využito průběžných poznámek pod čarou. Citace v poznámkách pod čarou jsou zkrácené – plný záznam v souladu s normami ISO 690 a ISO 690-2 je pak uveden v seznamu použité literatury.

Ráda bych poděkovala za odborné konzultace, informace a materiály, které mi poskytli Mgr. Vladimír Palán, Dr. Václav Kupilík a Jaroslav Roušar. Za vstřícnost a ochotu pak mé poděkování patří i vedoucímu Referátu historických fondů Knihovny Vojenského historického ústavu Mgr. Zdeňku Munzarovi.

1 Úvod

1.1 Činnost nakladatelství

Cestu knihy od autora ke čtenáři lze zpravidla popsat jako cestu mezi čtyřmi subjekty: Autor – Nakladatel – Knihupec – Čtenář.

Na této cestě má nakladatel specifickou úlohu, neboť je to on, kdo knihu technicky realizuje i prodává, a kdo proto musí jednat s řadou dalších partnerů. ... Práce nakladatelství sestává ze šesti základních činností: Akvizice rukopisů, Autorskoprávní agenda, Redakční příprava, Výroba knih, Marketingová příprava a propagace titulů a Prodej.¹

Jak bude dále rozepsáno v kapitole 5, v případě nakladatelství Ministerstva obrany ani jedno z těchto schémat nelze aplikovat. V prvním by bylo nutno vynechat subjekt Knihupec, ve druhém by se jednalo o téměř celé obě poslední činnosti.

1.2 Produkce nakladatelství Ministerstva obrany

Podstatná část produkce Ministerstva obrany byla a je nekomerční, ať se jedná o vojenská periodika, samostatné účelové publikace nebo odborné knihy. Oproti běžnému komerčnímu nakladatelství zde tudíž odpadá standardní distributorská činnost.

Publikace vojenského charakteru – časopisy, účelové příručky, propagační materiály Armády ČR jsou v rámci interní distribuce zasílány přímo na jednotlivá Vojenská zařízení, útvary a oddělení resortu. S výjimkou předepsaných archivních, povinných a záložních výtisků náleží zbytek nákladu zadavateli – vojenskému útvaru či zařízení.² Některá periodika je možné předplatit, kamenem úrazu a terčem kritiky³ však jsou leckdy kvalitní a unikátní odborné publikace, které jsou pro širokou veřejnost nedostupné a není možnost je legálně zakoupit. Četní zájemci o koupi knih jsou tak odkazováni pouze na prezenční studium publikací v knihovně Vojenského historického ústavu Praha, referátu speciálních nebo historických fondů – podle tématu a zaměření publikací.

¹ PISTORIUS, Vladimír. Jak se dělá kniha. s. 106-107

² MO ČR Ročenka 2010. s. 163

³ BELADOVÁ, Michaela. Parkanová zrušila ...

Do budoucna se tento vzorec pravděpodobně změní, neboť nakladatelství Ministerstva obrany nemá potřebné kapacity na zajištění redakčních prací pro svazky většího rozsahu a většinu autorských publikací bude třeba vydávat v soukromém sektoru.

1.3 Předvoj nakladatelství AVIS

Před rokem 1989 nedisponovalo Ministerstvo národní obrany vlastním nakladatelstvím typu Agentury vojenských informací a služeb, jaké bylo podřazeno pod vrchního ředitele Kabinetu ministra obrany Ministerstva obrany v roce 1997.⁴

Jednotlivá vojenská velitelství měla vlastní redakce, které byly zařity Oddělením tiskových a uměleckých složek. Toto oddělení spadalo pod Hlavní politickou správu Československé lidové armády. Pro ČSLA pak nakladatelskou a vydavatelskou činnost provádělo Naše vojsko – statutární zařízení Ministerstva národní obrany. Jednalo se o tři národní podniky, tedy samostatné celky se sídlem v Praze – Vydavatelství Naše vojsko, Nakladatelství Naše vojsko a Tiskárna Naše vojsko. Produkce NV byla běžná, komerční a s vysokým nákladem. U militárních periodik typu Zápisník, Československý voják nebo Obrana lidu náklad běžně přesahoval 200 tisíc.

Po převratu v roce 1989 došlo pod taktovkou ministra Dobrovského k výrazné reorganizaci redakcí vojenských velitelství a následně byly všechny zrušeny. Armáda na tomto značně ztratila, neboť řada kvalifikovaných a zkušených redaktorů odešla do civilního sektoru. Byla založena redakce Impuls, která sídlila v Zeměpisném ústavu v Rooseveltově ulici. Po zrušených vojenských redakcích převzala alespoň organizační seznamy a soupisy. Redakce Impuls byla začleněna pod Generální štáb Armády ČR – šéfredaktor redakce byl zároveň ředitelem Tiskového odboru Generálního štábu. Impuls měl vlastní odbornou redakční radu v počtu osmi osob, osmnáct stálých zaměstnanců zabezpečovalo grafické a předtiskové práce; předávání titulů do tisku již probíhalo v elektronické podobě – redakce byla vybavena potřebnou výpočetní technikou.⁵ Tiskové práce pro redakci Impuls zajišťovalo až do druhé poloviny devadesátých let nakladatelství Magnet Press, bývalá součást vydavatelství Naše vojsko, která produkovala detektivní, kriminální a oddechovou literaturu⁶. Magnet Press sídlil v budově Našeho vojska ve Vladislavově ulici. Část produkce redakce Impuls se však tiskla i v civilním sektoru.

⁴ MO ČR Ročenka 1997. s. 112 a MO ČR Ročenka 2002. s. 26

⁵ KUPILÍK, Václav.

⁶ HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. s. 197-198

Nakladatelství Naše vojsko bylo v roce 1993 zprivatizováno a pod MO spadalo ještě další tři roky. Dnešní nakladatelství Naše vojsko s. r. o. nemá kromě názvu a loga, které nebyly registrovány a bylo možno je převzít, s původní organizací Naše vojsko mnoho společného.

Redakce Impuls zahájila éru nekomerční produkce. Jednalo se o účelovou interní tvorbu pro armádní zaměstnance typu Magazín pro vojáky v základní službě nebo Profesní příprava pro vojáky z povolání. Tyto publikace nebyly určeny do „civilu“, výjimečně se využívaly k prezentaci, propagaci nebo výměně.⁷

V tomto stavu převzala redakci Impuls roku 1997 nově založená Agentura vojenských informací a služeb, přestala být podřízena Generálnímu štábu, stala se samostatným orgánem v rámci Ministerstva obrany ČR.

⁷

KUPILÍK, Václav.

2 Historie, vývoj a charakteristika nakladatelství MO

2.1 Agentura vojenských informací a služeb

AVIS, Ministerstvo národní⁸ obrany ČR

Nakladatelství vzniklo v roce 1997, sídlí v Praze 6, v Rooseveltově ulici. Jakožto Agentura vojenských informací a služeb (odtud název) je rozpočtovou organizací resortu Ministerstva národní obrany České republiky. Vydává čtrnáctideník *A report*, čtvrtletníky *CAFT (Czech Armed Forces Today)* a *Vojenské rozhledy*, účelové tiskoviny, zabývá se výstavnictvím, multimediální tvorbou apod. V neperiodické produkci vydává účelové publikace a reprezentativní knihy na podporu profesionalizace České armády a nasazení českých vojáků v zahraničních misích. Tyto publikace (např. *Vojenské osobnosti čs. odboje 1939-1945*, *Čs. Letci ve Francii 1939-1940*, *Válečné dokumenty vypovídají*, *Základy anglické vojenské terminologie do kapsy* ad.) jsou interně distribuované. Ročně vydává okolo 80 titulů, v roce 2005 jich bylo 67.⁹

Pro srovnání uvádím údaj z ročenky Ministerstva obrany ze stejného roku, ilustrující možnosti civilistů získat přesné informace z resortu MO.: V roce 2005 vydala agentura 94 titulů účelových tiskovin v nákladu téměř 400 000 kusů.¹⁰

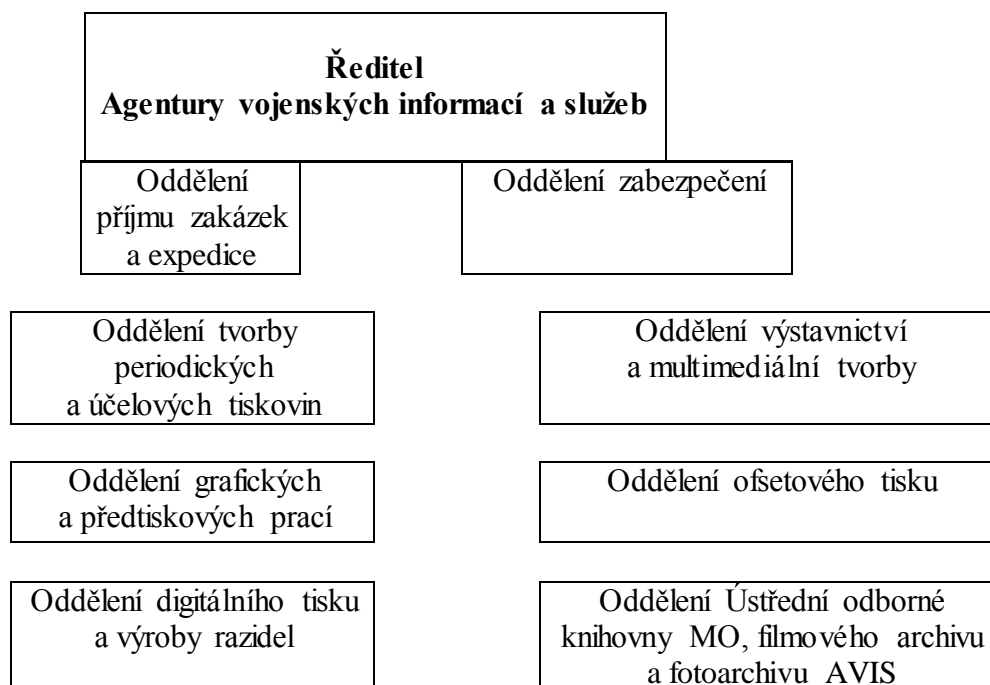
Agentura vojenských informací a služeb, se sídlem ve Vojenském zeměpisném ústavu, zahájila svou činnost v resortu Ministerstva obrany ČR v roce 1997 převzetím plně funkční redakce Impuls, sjednotila vydavatelské a nakladatelské činnosti, dále soustředila aktivity prezentačního výstavnictví, muzejní činnost, reprografické služby. Do agentury byly včleněny i Ústřední odborná knihovna MO ČR (dnešní Referát speciálních fondů Knihovny Vojenského historického ústavu Praha, sídlící též ve VZÚ v Rooseveltově ulici) a Filmový archiv MO (bývalý Československý armádní film), čímž se nabídka agentury rozrostla navíc o služby vědecko-informační, dokumentační a archivační. Po zrušení Vojenského zeměpisného ústavu v roce 2003 byl AVIS rozšířen ještě o polygrafickou základnu. Rozšířením činností došlo k výraznému nárůstu personálu z necelých dvaceti na bezmála sto osob.

⁸ V roce 1997, kdy vznikla Agentura vojenských informací a služeb, se již nejednalo o Ministerstvo národní obrany, slovo „národní“ bylo z názvu organizace vypuštěno krátce před rozpadem Československé federativní republiky, tedy v roce 1992.

⁹ HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. s. 58

¹⁰ MO ČR Ročenka 2005. s. 189

Vzhledem k širší pole působnosti, které agentura zajišťovala již není možné hovořit o ní pouze jako o nakladatelství. Organizační struktura AVIS byla funkčně rozdělena do osmi výrobních celků následujícím způsobem¹¹:

Činnost logistických celků bude dále rozepsána v kapitole 4.1.

2.2 Prezentační a informační centrum

K 31. září 2008 došlo ke zrušení Agentury vojenských informací a služeb (AVIS). V početně značně redukované podobě začal plnit řadu původních úkolů nově zřízený odbor – Prezentační a informační centrum – zařazený do struktury Úřadu provozu a služeb MO.

Do péče Vojenského historického ústavu Praha přešla Vojenská odborná knihovna a Filmový archiv MO, některé úkoly převzal VGHMÚř (Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad) v Dobrušce.¹²

Prezentační a informační centrum (PIC MO) se skládalo ze čtyř oddělení:

¹¹ *Analýza činnosti Agentury vojenských informací a služeb*. Praha, 2007.

¹² Katalog IDET 2009. s. 38-40

Oddělení prezentačních,
informačních a
reprografických služeb

Oddělení nakladatelského úseku
a fotoarchivu

2.3 Odbor komunikace a propagace MO

Jednotnou realizaci vydavatelské, nakladatelské a výstavnické činnosti včetně audiovizuální tvorby a poskytování reprografických služeb, v resortu Ministerstva obrany zabezpečovalo Prezentační a informační centrum MO, které bylo k 31. 12. 2010 zrušeno.

Jeho služby ve sníženém rozsahu byly přičleněny ke službám, jež zajišťoval tiskový odbor, který byl koncem roku rovněž zrušen. Obě složky nahradil od 1. 1. 2011 Odbor komunikace a propagace¹³, fungující dříve pod názvem Odbor komunikace a strategií.

OKP je rozčleněn do sedmi oddělení:

[Tiskové oddělení](#)

[Redakční oddělení](#)

Oddělení [Public Relations](#)

Oddělení internetu

Grafické oddělení

Prezentační oddělení

Produkční oddělení

Odbor komunikace a propagace je kontaktním orgánem Ministerstva obrany České republiky pro pracovníky sdělovacích prostředků a veřejnost. Je kontaktním místem k získání informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, podílí se na přípravě a realizaci akcí prezentujících armádu na veřejnosti. Tento odbor je přímo podřízen řediteli Kabinetu ministra obrany.¹⁴

¹³ MO ČR Ročenka 2010. s. 163

¹⁴ Odbor komunikace a propagace. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky*

3 Práce nakladatelství v součinnosti s ministerstvem

3.1 Propojení s MO a AČR

Při svém vzniku v roce 1997 byla Agentura vojenských informací a služeb vytvořena jako orgán Ministerstva obrany v podřízenosti vrchního ředitele Kabinetu ministra obrany. Od 1. září 2001 do 30. června 2003 působila v podřízenosti Úřadu Ministerstva obrany. K 1. červenci 2003 přešla do podřízenosti Ředitelství pro nábor a profesionalizaci ozbrojených sil sekce personalistiky GŠ AČR. Po další reorganizaci k 1. prosinci 2003 byla začleněna do sil podpory a výcviku. Od 1. ledna 2005 byl AVIS přímo podřízeným zařízením náměstka ministryně obrany – ředitele Kanceláře Ministerstva obrany.

Toto zakotvení Agentury vojenských informací a služeb bylo dosud neoptimalnějším řešením – na stejné pozici zůstalo umístěno i Prezentační a informační centrum a posléze i Odbor komunikace a propagace. Náměstek ministra obrany – ředitel Kanceláře MO (NMO-Ř KaMO), na nějž byla a je delegována odpovědnost za vydavatelskou, nakladatelskou a produkční politiku resortu ministerstva, má v přímé podřízenosti i realizační subjekt, kterým byl AVIS, PIC MO a dnes je OKP. Tato přímá podřízenost přinesla v roce 2005 výhody pro agenturu, neboť již nedocházelo k zprostředkovanému přenosu informací a úkolů, operativnost a aktuálnost činností byla bezprostřední. Zamezilo se tím rovněž klientelismu (přednostním zakázkám a požadavkům od nejbližšího nadřízeného apod.).¹⁵

V největší míře však k zajištění souladu vydavatelské produkce s vydavatelskou politikou Ministerstva obrany přispělo zřízení Vydavatelské rady Ministerstva obrany Normativním výnosem MO ze 13. prosince 2005. Rada měla za úkol přijímat, posuzovat a projednávat požadavky organizačních celků resortu MO na zabezpečení výroby tiskových a audiovizuálních produktů. Dále navrhuje, koordinuje a vyhodnocuje vydavatelskou činnost MO, hlavně však předkládá náměstkovi ministra – řediteli Kanceláře MO závazný Plán vydavatelské, nakladatelské a produkční činnosti.¹⁶ (V současné době přibyl ještě Výrobní plán prezentačních předmětů a služebních pomůcek.)

¹⁵ *Analýza činnosti Agentury vojenských informací a služeb*. Praha, 2007.

¹⁶ Česká republika. Věstník Ministerstva obrany, 2005. s. 431

Požadavky z jednotlivých složek resortu jsou shromážděny nejpozději do 31. července, zpracovány do Plánu a nejpozději do 15. září (pro rok následující) je Plán předložen NMO-Ř KaMO ke schválení dvaceti členům Vydavatelské rady. Z hlediska rovného přístupu se jednalo o znatelný pokrok, neboť před rokem 2004 sice byly vedeny určité ediční plány, které však bylo možné protekčně měnit a doplňovat. Oproti tomu – kdo neměl „přátele“, nevydával vůbec.¹⁷

Nově zřízená Vydavatelská rada obsáhla rámec celé armády i ministerstva tak, aby každý vojenský útvar, každý organizační celek resortu MO měl možnost publikovat. Mimo odborů a sekcí MO a vojenských velitelství získali v radě pozici i zastupitelé Vojenské policie, Generálního štábu AČR, Vojenského historického ústavu Praha a Univerzity obrany Brno.

Požadavek na výrobu tiskových a audiovizuálních produktů mají právo Vydavatelské radě na příslušném formuláři předložit i vojáci a občanští zaměstnanci MO.¹⁸

Při srovnání s běžným komerčním nakladatelstvím je možné označit Plán vydavatelské, nakladatelské a produkční činnosti za ediční záměr, pokud pomineme fakt, že není určen veřejnosti.¹⁹

Po zrušení Agentury vojenských informací a služeb fungovala Vydavatelská rada v nezměněné podobě též pro Prezentační a informační centrum a nyní jejích služeb využívá Odbor komunikace a propagace – kde spadá do Oddělení Public Relation.

3.2 *Komunikační strategie*

Každý rok se v resortu Ministerstva obrany zpracovává Komunikační strategie Ministerstva obrany, kde jsou stanoveny komunikační priority resortu na kalendářní rok. Podle priorit komunikace je plánována i vydavatelská, nakladatelská a produkční činnost resortu Ministerstva obrany.²⁰

Komunikační strategie je sestavena dle momentální důležitosti:

- 1) Nasazení – mise, výcvik, cvičení
- 2) Profesionalita – jednotlivci, týmy, jednotky
- 3) Technika – modernizace výstroje a výzbroje
- 4) Tradice – historie, veteráni...

¹⁷ PALÁN, Vladimír. Osobní rozhovor, 9. 5. 2012

¹⁸ Česká republika. Věstník Ministerstva obrany, 2005. s. 432

¹⁹ CELBOVÁ, Iva. Ediční záměr.

²⁰ PALÁN, Vladimír. Osobní rozhovor, 21. 5. 2012

Strategii je však upravována podle aktuálních priorit; k 60. výročí konce Druhé světové války bylo naplánováno přes 120 akcí a Tradice výrazně předtihly Nasazení.

4 Interní činnost nakladatelství

4.1 AVIS

Oddělení příjmu zakázek a expedice

Odpovídalo za příjem, zaevidování a technologii výroby zakázek, za zajištění příjmu podkladů pro výrobu (včetně skladových tiskopisů, vojenských předpisů, věstníku MO atd.). Sestavovalo výrobní plán agentury, odpovídalo za včasné doplnění všech podkladů do výrobního plánu, sledovalo plnění úkolů výrobní činnosti a zaznamenávalo je do výrobního plánu.

Vyhotovení technologických podkladů pro výrobu a cenovou kalkulaci všech produktů vyrobených v agentuře.

Doplňování, skladování a vyskladňování vojenských skladových tiskopisů pro všechny složky AČR. Zpracovává adresní přípravu na jednotlivé tituly vydavatelské a nakladatelské tvorby.

Vedlo povinnou agendu vyplývající z účasti MO ČR v systému mezinárodního číslování neseriálových publikací.

Mělo na starost zasílání povinných výtisků a vytvářelo archiv všech vyrobených zakázek.

Oddělení tvorby periodických a účelových tiskovin

Zabezpečovalo vydavatelskou a nakladatelskou činnost v rámci resortu MO. Činnost oddělení byla soustředěna do čtyř relativně samostatných redakcí – A report, Czech Armed Forces Today, Vojenské rozhledy a Redakce účelové tvorby.

Vytvářelo a zajišťovalo periodickou a neperiodickou produkci v rámci Ministerstva obrany a Armády České republiky. Oddělení bylo hlavní tvůrčí složkou AVIS.

Redakce účelové tvorby (RÚT) byla realizační složkou nakladatelské činnosti resortu obrany. Jako specializované odborné pracoviště zajišťovala tvorbu a redakční zpracování tiskovin nejrůznějšího obsahu, formy i účelu, a to podle aktuálních potřeb jednotlivých subjektů v organizační struktuře MO ČR a AČR. Zabezpečovala autorskou tvorbu textů a obrazových materiálů a redakční zpracování dodaných textových i obrazových podkladů. V produkci převažují tituly se souběžným česko-anglickým textem a cizojazyčné verze. Do náplně práce redakce náležela i projektová příprava, redigování,

jazykové korektury služebních a akcidenčních tiskovin včetně nových vojenských skladových tiskopisů.

Základním řídicím dokumentem byl od roku 2005 Plán vydavatelské činnosti resortu MO na kalendářní rok, který vzniká na základě požadavků předložených kompetentními resortními subjekty Vydavatelské radě MO. Položky Plánu vydavatelské činnosti resortu MO jsou přednostně zařazovány do výrobního plánu AVIS a průběžně vyhodnocovány. Šéfredaktor redakce se podílí na přípravě podkladových materiálů pro jednání Vydavatelské rady MO a iniciuje zařazování autorských titulů redaktorů AVIS do Plánu vydavatelské činnosti resortu MO.

Oddělení výstavnictví a multimediální tvorby

Činnosti a aktivity zabezpečované oddělením lze rozdělit na čtyři samostatné skupiny: výstavní činnosti, videotvorbu, fotodokumentaci a správu počítačů AVIS. Činnosti těchto skupin byly v mnoha případech vzájemně provázány a doplňovaly se při zabezpečování nejvýznamnějších resortních akcí jak uvnitř resortu, tak i pro nejširší veřejnost.

Oddělení grafických a předtiskových prací

Pracovníci oddělení především zpracovávali redakční výstupy (textové a obrazové podklady), utvářeli vzhled tiskovin (periodických a účelových) včetně jejich grafického zlomu. Samostatně navrhovali akcidenční tiskoviny pro Ministerstvo obrany a GŠ AČR, mezi něž patří plakáty, certifikáty, novoročenky, pamětní listy a diplomy, dále potisky dárkových a reprezentačních předmětů, navrhovali výzdobu interiérů budov a pracovišť. Mimo jiné pro oddělení výstavnictví vytvářeli grafici výtvarné studie a architektonická řešení expozic k výstavám a připravovali ztvárnění výstavních panelů pro velkoplošný tisk a řezanou grafiku.

Výsledné předtiskové práce oddělení představovaly nejen finální výrobky kusového charakteru nebo soubory náročnějších tiskovin, které se předávaly k dalšímu zpracování externím dodavatelům, ale také hotové podklady pro digitální a ofsetový tisk v AVIS. Pro ofsetový tisk to byly montážní filmy, na nichž byly publikace upraveny v návaznosti na použitou technologii tisku. Mezi předtiskové práce patřilo rovněž zajišťování cromalinových nátisků pro potřebu tiskárny.

Oddělení ofsetového tisku

Ofsetová tiskárna (polygrafická základna AVIS) byla specializovaným odborným pracovištěm, které zabezpečovalo tisk nejrůznějších dokumentů, publikací a tiskovin zpracovaných a vydávaných podle aktuálních potřeb jednotlivých subjektů v resortu obrany. Tisková technika umožňovala výrobu jedno-, dvou- a vícebarevných tiskovin. Další vybavení tiskárny zajišťovalo i jednoduché finální knihařské zpracování tiskové produkce. Technologie tisku využívá speciální grafické papíry, ofsetové a křídové papíry od 80 g/m² do 350 g/m² – s možností lakování tiskovým lakem. Tiskárna není vybavena moderní technologií CTP. U zakázek, zejména mnohastránkových publikací, se používá vysoce kvalitní ruční montáž s následným klasickým zpracováním desek.

Podle Koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace ozbrojených sil ČR „jako jediná v resortu plnila úkoly reprografického a polygrafického zabezpečení potřeb MO ČR jak v mírové činnosti, tak i za branné pohotovosti státu“. Mohla tisknout veškeré služební předpisy a pomůcky (všech stupňů utajení – "V", "D" a "T") a vojenské skladové tiskopisy podle požadavků operačně-taktických velitelství a organizačních útvarů AČR. Pro tisk a kompletaci dokumentů stupňů utajení byly vyhrazené, bezpečnostně zajištěné prostory a k tomu prověřeni pracovníci. Ročně bylo vydáváno 40 až 60 titulů se stupněm utajení (podklady do vlády ČR a pro Kolegium MO, aktualizované střednědobé plány rozvoje apod.).

Oddělení digitálního tisku a výroby razidel

Oddělení jako oficiální rozmnožovna resortu zabezpečovala pro potřeby resortu Ministerstva obrany rozmnožování a vyhotovování tiskovin do stupně utajení „Důvěrné“ a „Vyhrazené“ a jejich dokončovací úpravy. Součástí oddělení bylo pracoviště výroby úředních razidel a gravírování.

Centrum digitálního tisku umožňovalo černobílé a barevné rozmnožování a vyhotovování malonákladových tiskovin až do formátu A3. Tiskové výstupy bylo lze dokončovat jednodušší knihařskou vazbou V1 (falcování, šití drátem, ořez) a V2 (lepení, lemování, ořez). U „desítkového“ nákladu brožur a pomůcek byla možná i kroužková vazba. Speciální jednolísté tisky mohly být také oboustranně laminovány za tepla. Podklady pro rozmnožování a tisk mohou být dodány v elektronické a v tištěné podobě. Tištěné předlohy byly skenovány a upraveny v programu (RDO), na vyžádání mohly být zadavateli předány pro další využití i v elektronické podobě.

Pracoviště výroby razidel, všeobecné ražby a gravíru zabezpečovalo především úřední razidla podle požadavků resortu Ministerstva obrany. Moderní vybavení pro výrobu razidel (laserové a gravírovací technologie, které lze použít rovněž na kov, plast, dřevo, korek, sklo) bylo současně využíváno i ve prospěch oddělení ofsetového tisku a ve prospěch oddělení výstavnictví a multimediální tvorby (podíl na výrobě informačních systémů a tabulí, předmětů pro výzdobu interiérů a pro prezentaci resortu).

Měsíčně bylo digitálním tiskem zpracováno na 230 000 kusů listů papíru A4 (podklady pro jednání vlády, Kolegia MO, tisk aktualizací střednědobého plánu, resortní brožury a tiskopisy, akcidenční tisky, diplomy, certifikáty apod.).

Postoupené zakázky do digitálního centra byly z operativních důvodů děleny na požadavky náročné a méně náročné (nevyžadující grafiku a dokončovací technologie). Nenáročné rozmnožování bylo prováděno bezprostředně nebo do několika hodin po přijetí. Náročné zakázky byly zhotovovány po dohodě se zadavatelem do několika málo dnů. Lhůta na výrobu úředních razidel byla stanovována do jednoho týdne od zadání.

Oddělení ústřední knihovny, filmového archivu a fotoarchivu

Oddělení bylo členěno na úsek Ústřední odborné knihovny MO ČR, Filmového archivu MO a Fotoarchivu AVIS. Vystupovalo jako informační centrum v resortu MO, schopné operativně vyhledat literaturu, fotodokumentaci i filmové archiválie na dané téma. Jeho hlavní činnosti byly zaměřeny na informační zabezpečení vrcholových funkcionářů a složek MO ČR, GŠ AČR, dalších resortních uživatelů a některých důležitých mimoresortních složek. Jeho nejdůležitějším úkolem byla správa shromážděných informačních fondů, které jsou obsahově hodnotné, výjimečné a unikátní, a jejichž využívání za účelem prezentace v posledním období zintenzivnilo.

Ústřední odborná knihovna MO ČR

Je složkou s celoresortní působností, která spravuje a zpřístupňuje specializovaný knihovní fond v oblasti vojenství, budovaný více než 45 let (jako fond bývalého odvětvového informačního střediska) a neustále doplňovaný aktuálními odbornými materiály. V ČR je tento fond unikátní (více než 80 % shromážděné literatury není v jiné knihovně). Jeho hodnota vyjádřená pouze v pořizovacích cenách přesahuje 70 mil. Kč, skutečná hodnota je daleko vyšší. Záběr sledovaných a archivovaných odborných časopisů zahrnuje renomované tituly v oblasti vojenské literatury.

V knihovním fondu je 47 000 knihovních jednotek (knihy, monografie, ročenky), 98 titulů tuzemských periodik, dokumentačně se zpracovává 115 titulů zahraničních odborných periodik s vojenskou tematikou, které jsou rovněž archivovány. V databázích knihovny je uloženo cca 386 000 záznamů (z toho 28 000 záznamů o knihovních jednotkách a 358 000 záznamů článků z periodik s vojenskou tematikou), na jejichž základě je knihovna schopna operativně zodpovídat informační požadavky, poskytovat aktuální a kvalitní informace formou rešerší a databázových služeb, prezentovat aktuální informace ze zpracování knihovního fondu.

Na vnitrostátní úrovni je knihovna pracovištěm MO ČR pro součinnost v otázkách legislativních, normotvorných a metodických v oblasti knihovnictví. V oblasti mezinárodní spolupráce knihoven armád jiných států, zejména států členských zemí NATO, je Ústřední odborná knihovna pracovištěm MO ČR, které je partnerem vědeckoinformačních a obdobných institucí jiných armád a plní závazky přijaté ve smlouvách o vzájemné spolupráci. Kromě několikaleté dvoustranné spolupráce s polským Hlavním střediskem vojenských vědeckých informací ve Varšavě (CONIW – Centralny Osrodek Naukowej Informacji Wojskowej), byl navázán kontakt s německým Odborným informačním centrem Bundeswehru v Bonnu (Fachinformationszentrum der Bundeswehr). Proběhly první kontakty s obdobnými institucemi v Ruské federaci (Agentstvo vojennoj informacii – Vojeninform, Rossijskaja gosudarstvennaja biblioteka, Rossijskij gosudarstvennyj archiv kino-fotodokumentov). Dosavadní dvoustranná a třístranná spolupráce v oblasti vojenských vědeckých informací je přínosem pro resort obrany a základem další mezinárodní spolupráce států členských zemí NATO.

Filmový archiv MO

Je odborným oborovým archivem zaměřeným na problematiku historického vývoje ozbrojených sil zachycených na audiovizuálním záznamu, především historie vojenské techniky a vojenství obecně. Jeho posláním je komplexní péče o svěřené audiovizuální archiválie, jejich vědecké využívání a zpracovávání. Filmový archiv AVIS uchovává a zpracovává archiválie vzniklé především z činnosti armádní audiovizuální tvorby a zpřístupňuje je ke studijním účelům armádním uživatelům a odborné veřejnosti. V případě zájmu mimoresortních uživatelů je možné poskytnout materiály k užití formou licenční smlouvy za úplaty na základě platného ceníku.

Filmový archiv AVIS tvoří ve svém komplexu nesmírně cenný informační zdroj, dokumentující vývoj ozbrojených sil. Přibližně 45 % všech jeho archivovaných filmových

materiálů není zastoupeno v žádném jiném archivu ČR. Jedná se především o materiály vysoce odborně technické a technicko-historické povahy.

Celkem je v archivu deponováno na 8720 kombinovaných kopií a k nim příslušných negativních a zabezpečovacích filmových materiálů. Objem všech druhů archivovaných materiálů je cca 27 000 filmových krabic o celkové hmotnosti 73 000 kg.

Fotoarchiv AVIS

Je účelovým archivem fotodokumentační tvorby pracovníků agentury a další získané fotodokumentace. Slouží zejména pro potřeby publikační činnosti a k zabezpečení propagační a výstavnické činnosti agentury, dále resortním uživatelům a v případě zájmu mimoresortních uživatelů je možné poskytnout materiály k užití formou licenční smlouvy za úplaty na základě platného ceníku.

Fotoarchiv AVIS je unikátním informačním fondem, bohatě dokumentujícím dění v resortu MO ČR, který řeší archivaci vlastní fotodokumentační tvorby, její rychlé zpřístupnění pro potřeby resortu a AVIS, evidenci materiálů předaných k užití jiným subjektům v souladu s autorským zákonem a ochranu autorských práv fotodokumentace, která vznikla jako zaměstnanecké dílo.

Oddělení zabezpečení

Jednotlivé činnosti oddělení byly rozděleny do úseku správního, ekonomického a úseku logistického zabezpečení. Plnilo úkoly v oblasti řízení, výstavby, bojové a mobilizační pohotovosti, personalistiky, ekonomiky, ochrany utajovaných informací, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, stavu životního prostředí a v oblasti logistické podpory.

Správní úsek zajišťoval a vykonával zpracování hlavních plánovacích a hodnotících dokumentů AVIS, funkci bezpečnostního manažera (administrativní, personální a fyzická bezpečnost), odbornou přípravu zaměstnanců (včetně BOZP), dokumentaci a návrhy tabulek počtů a tarifkací systemizovaných míst, aktualizaci organizačního a pracovního řádu AVIS, správních a součinnostní činnosti AVIS v celoarmádní působnosti, komplexní personální zabezpečení zaměstnanců AVIS a vedení agendy ředitele, službu POI apod.

Ekonomický úsek zajišťoval financování AVIS, sestavování rozpočtu, vedení mzdové agendy a autorských honorářů, zpracování kmenového listu AVIS a podkladů do Střednědobého plánu rozvoje MO, plánování a kalkulace finančních prostředků, komplexní zpracování dokumentace zakázek (objednávek, včetně výběrových řízení v projektu SEPO

– systém elektronické podpory obchodování), likvidace faktur od dodavatelů majetku a služeb) aj.

Logistický úsek odpovídal především za řízení a zajišťování materiálního a technického zabezpečení AVIS, spravoval majetková uskupení, vykonával funkci hlavního kontisty, komplexně zabezpečoval autoprovozu u AVIS, účtování majetku v projektu ISL a vedl skladové hospodářství.

Spolupráce jednotlivých oddělení a jejich provázanost

Kvalita výstupů činností a služeb AVIS se odvíjela od úrovně vzájemné spolupráce mezi celky organizační struktury. Koordinátorem spolupráce oddělení byl výrobní plán AVIS, který vymezoval termínovou návaznost (posloupnost) práce jednotlivých oddělení na zpracování zakázky. Jen výjimečně se vyskytly zakázky, které by realizovalo v komplexu jen jedno oddělení. Nejtěsnější spolupráce byla mezi redakčními pracovišti a oddělením grafiků při tvorbě časopisecké a knižní produkce. Na druhou stranu málokterý grafický návrh, grafická studie se obešla bez konzultace s redaktorem. Obdobně tomu bylo i mezi grafikou a výrobou v polygrafické základně. Konečná kvalita tisku se také odvíjela od předtiskových prací, které byly v kompetenci grafického oddělení. Rovněž oddělení výstavnictví se neobešlo bez spolupráce s úseky jiných oddělení (redakčního, grafického i tiskových kapacit).

Důležitou součástí AVIS jako celku byla i podpůrná součinnost. Šlo především o zabezpečení chodu a nutného vybavení jednotlivých tvůrčích a výrobních oddělení ze strany oddělení zabezpečení (poskytnutí materiálu různých majetkových uskupení, služby autoprovozu apod.). Podpůrná spolupráce však byla nezbytná i s jinými odděleními. Například v redakční práci byly využívány databázové služby knihovny, obrazové předlohy fotoarchivu AVIS, reprodukce trojrozměrných předmětů pořizované fotoskupinou výstavnictví apod. Také tvorba videoměsíčníku V report byla obohacována o záběry a střihy poskytnuté z filmového archivu MO. Spolupráce jednotlivých oddělení byla i o tom, jak co nejlépe využít technologického vybavení ve prospěch přitažlivosti vydávaných děl a multimediální produkce.

Výčet spolupráce a vzájemné podpory mezi odděleními AVIS by byl značný, důležité však bylo, že činnosti a služby se vzájemně doplňovaly a umožňovaly finalizovat produkci, která byla resortem MO žádána a splňovala přísná kritéria užité hodnoty.

4.2 PIC MO

Prezentační a informační centrum (PIC MO) se skládalo ze čtyř oddělení.

Oddělení zakázkového marketingu a expedice nově zřízeného odboru zajišťovalo prezentaci armády a jejích jednotlivých složek formou technických a grafických řešení propagačních ploch výstav a jiných prezentačních forem. Dále podporovalo činnosti ostatních oddělení formou plánování a administrativního vedení jednotlivých zakázek externích zadavatelů. Nedílnou součástí činnosti oddělení je i finalizace zakázek a jejich distribuce.

Oddělení prezentačních, informačních a reprografických služeb zabezpečovalo provoz kontaktního komunikačního a informačního místa MO, které bylo zřízeno ve zrenovovaném Domě armády na Vítězném náměstí v Praze 6. Ve své další činnosti toto oddělení poskytovalo grafické a tiskové služby, zabezpečovalo pro určené složky resortu MO jejich operativní jednoduché tiskové zakázky. Součástí oddělení byla i videoskopina, jejíž pracovníci pořizovali videodokumentaci stěžejních resortních akcí a poskytovali výstupy podle konkrétních požadavků zadavatelů. V souladu se schváleným plánem dále poskytovali periodické či jiné finální produkty komplexní audiovizuální tvorby.

Oddělení vydavatelského úseku redakčně připravovalo do tisku periodické tituly, jako časopis A report či čtvrtletník Vojenské rozhledy. Jeho úkolem byla rovněž výroba krátkých aktuálních videoreportáží doplňujících stávající zpravodajství na resortní informační internetové stránce www.army.cz.

Oddělení nakladatelského úseku a fotoarchivu zajišťovalo autorskou tvorbu, redakční zpracování, jazykovou a typografickou korekturu, grafickou a předvýrobní přípravu neperiodických tiskovin vydávaných v souladu s Plánem vydavatelské, nakladatelské a produkční činnosti schváleným Vydavatelskou radou MO. Dále zabezpečovalo autorskou přípravu, výtvarné řešení a předvýrobní přípravu pololetníku Czech Armed Forces Review, určeného k prezentaci AČR v zahraničí, a fotografickou tvorbu ve prospěch PIC MO a resortu MO – obrazový materiál pro periodické a neperiodické tiskoviny vydávané PIC MO, specializované práce ve fotoateliéru,

technické fotografie, reportážní fotografie, fotodokumentaci oficiálních zahraničních návštěv, společenských a slavnostních akcí pořádaných k významným výročím.

Ofsetový tisk, výrobu skladových tiskopisů i vojenských razítek již nespadá pod PIC MO, ale řeší ji VGHMÚř Dobruška.

Též Vojenská odborná knihovna a Filmový archiv MO, ačkoliv setrvávají stále na stejném místě v budově bývalého VZÚ, již nepřísluší do pravomoci PIC MO, ale pod správu Vojenského historického ústavu Praha.²¹

4.3 OKP MO

Ani po zrušení PIC MO na tomto stavu nic nemění, výrobu skladových tiskopisů i vojenských razítek a polygrafické služby zajišťuje tiskárna Střediska polygrafického zabezpečení Vojenského geografického a hydrometeorologického úřadu, a převážná většina v resortu vydávaných neperiodických titulů tak vzniká v Dobrušce.

Středisko polygrafického zabezpečení je orgánem k zabezpečení kartopolygrafického zpracování mapové a speciální produkce GeoSI a HMSI AČR, eventuálně dalších stanovených kartografických a geografických produktů. Na základě kooperační dohody provádí zabezpečení polygrafického zpracování služebních tiskovin celarmádního charakteru a výroby úředních razidel podle požadavků a potřeb resortu MO.

Přitom zejména:

- provádí tisk náročných barvotiskových produkcí vyžadujících přesné dodržení barevného rukopisu dle předlohy, a to na archových strojích do formátu B1, tisk topografických a speciálních map pro potřeby AČR a NATO

- na základě kooperační dohody provádí tisk vojenských předpisů, služebních pomůcek, publikací, armádních periodik, vojenských skladových tiskopisů, grafických dokumentů, propagačních tiskovin a ostatní velkoformátové produkce

- podílí se na přípravě technologií kartopolygrafického zpracování mapové a speciální produkce

- provádí knihařské zpracování

- provádí reprografické zabezpečení operačních velitelství²²

²¹ Katalog IDET 2009. s. 38-40

²² Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad. *GeoSI AČR*

V případě Knihovny VHÚ - Referátu speciálních fondů je dokonce naplánované sloučení s Referátem fondů historických.

Struktura Odboru komunikace a propagace

Tiskové oddělení

Organizace tiskových aktivit

Vydávání tiskových sdělení

Příprava podkladů pro mediální výstupy vedoucích představitelů MO

Poskytování informací veřejnosti podle zákona č. 106/1999 Sb.

Monitorování sdělovacích prostředků

Analýza postojů médií

Bleskové průzkumy veřejného mínění

Redakční oddělení

Aktualizace a doplňování povinných informací na doméně army.cz podle zákonů, spojeneckých závazků, nařízení vlády a INA

Tvorba vlastních a redakční úprava došlých zpráv pro army.cz

Tvorba a aktualizace anglické verze army.cz podle aktuálního obsahu verze české

Vydávání časopisů A-report a Vojenské rozhledy

Spolupráce s dopisovateli a spolupracovníky

Zpětná vazba, analýza čtenosti a návštěvnosti

Rozvoj army.cz a tištěných periodik

Dohled nad dodržováním přístupnosti domény podle zákonů

Oddělení Public Relations

Plánování, strategie a koordinace komunikace

Příprava a řízení komunikačních projektů

Kurzy komunikace a mediální tréninky

Vnitroresortní komunikace

Návrhy projevů a veřejných vystoupení

Metodické řízení tiskových a informačních důstojníků

Vydavatelská rada MO

Oddělení internetu

Správa sociálních sítí

Videotvorba pro army.cz a pro prezentační akce

Plánování a organizace virálních kampaní
Spolupráce s televizemi a internetovými servery
Správa videoarchivu MO
Organizace anket a diskusí na army.cz
Technická a technologická podpora komunikace

Grafické oddělení

Tvorba jednotného vizuálního stylu resortu
Architektonické, grafické a designerské činnosti
Redakční zpracování tiskovin
Korektorské služby při vydávání tiskovin
Grafické a textové zpracování tiskovin
Koordinace a řízení výroby komunikačních produktů

Prezentační oddělení

Správa hlavního sálu MO v Praze
Správa kinosálu MO v Praze
Poskytování doplňkových služeb při organizaci resortních akcí
Zabezpečení plánovaných služebních akcí v posádkách
Technické a obsahové zabezpečení prezentačních aktivit
Expedice tiskových produktů do resortu

Produkční oddělení

Správa fotoarchivu MO
Fotografické služby z oficiálních akcí
Archivace a evidence vydavatelské, nakladatelské a produkční činnosti
Tisk a rozmnožování služebních pomůcek
Administrativně-technické zabezpečení veřejných zakázek
Spolupráce s externími dodavateli při výrobě
Duplikace materiálu na CD a DVD²³

²³

Odbor komunikace a propagace. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky*

5 EXTERNÍ ČINNOST

5.1 Srovnání práce nakladatelství ve všech fázích

Od počátku popisovaného období nakladatelství MO nikdy nezajišťovalo kompletní výrobu knih s pevnou vazbou – pouze provádělo redakční a korektorské práce, grafickou úpravu a zalomení stránek, ale samotný tisk a vazba byly řešeny outsourcově. V době nakladatelství AVIS se jednalo až o 70 procent produkce. U zbývajících nákladů šlo o brožury, lepené vazby nebo letáky šité sponkami .

V případě periodik byla a je nakladatelstvím zajištěna kompletní předtisková příprava, ale jejich tisk a vazbu se uzavírá dlouhodobá smlouva s komerční firmou.

Nakladatelství MO nemělo a nemá funkční systém externí činnosti. Vzhledem k charakteru publikací nemá smysl ani marketingová příprava ani propagace titulů²⁴. Knihy nejdou do běžné distribuční sítě – nakladatelství je rozesílá pouze institucím stanoveným zákonem o povinném výtisku a v rámci interní distribuční sítě.

Na nové knihy se občas objeví upoutávky v médiích, je však otázkou jaký smysl má dělat reklamu na zboží, které není k dispozici. Lidé se pak zbytečně shánějí a vytváří poptávku.

5.2 Význam nekomerční produkce

Publikace nakladatelství MO jsou místo ceny označeny nápisem NEPRODEJNÉ. O většinu těchto publikací ať již s vojenskou, vojenskohistorickou nebo zbrojní tematikou byl a je mezi laickou i odbornou veřejností výrazný zájem a již bylo mnohokrát zaznamenáno, že tyto publikace z produkce nakladatelství MO, byly opakovaně nabízeny k prodeji ve větším množství na internetových aukcích za nemalé ceny.

Je tedy na zvážení, zda má nekomerční produkce význam ve chvíli, kdy z profitují jiné osoby než ty, které jsou oprávněny.

²⁴ PISTORIUS, Vladimír. Jak se dělá kniha. s. 106-107

6 EDIČNÍ PROFIL

6.1 *Knihy*

Za patnáct let svého působení v resortu obrany vydalo nakladatelství MO řadu skvělých, kvalitních a graficky zdařilých publikací. Jejich výčet by nebyl krátký, ačkoliv těchto výstupů postupem času ubývá. V přílohách je nabídnut skromný výběr některých z nich.

6.2 *Edice*

Nakladatelství Ministerstva obrany v žádné ze svých proměn nevydávalo ediční řady, ani je nemělo v Plánu vydavatelské činnosti resortu MO.

6.3 *Periodika*

Ve znamení pokroku a úspor začalo MO většinu periodik poskytovat ke stažení v elektronické podobě na stránkách Ministerstva obrany v sekci Multimédia a knihovna.

6.3.1 Periodika redigovaná nakladatelstvím MO

A report (měsíčník Ministerstva obrany České republiky; do r. 2009 čtrnáctideník)

A report je určen především vojákům z povolání, občanským zaměstnancům a veřejnosti úzce spolupracující s resortem obrany. Jeho hlavním posláním je aktuálně a široce, na vysoké publicistické úrovni zajišťovat vnitřní informovanost v resortu obrany s důrazem na prosazování záměrů reformy ozbrojených sil ČR v etapě orientované na dosažení cílových operačních schopností a dosažení plné integrace do NATO.

Časopis přináší informace o dění v armádě, popularizuje úspěchy útvarů a vojenských profesionálů, napomáhá výcviku v dvouletém cyklu připravenosti a pohotovosti, reaguje na modernizaci výzbroje a techniky, zachycuje a popularizuje činnost českých vojáků v zahraničních mírových operacích. Publicisticky reaguje i na nejrůznější problémy v životě resortu a vojsk. Svým čtenářům poskytuje také řadu služeb (inzerce, výběrová řízení, recenze atd.).

Czech Armed Forces Review (anglický pololetník)

Czech Armed Forces Today (česko-anglický čtvrtletník, ukončen v roce 2007)

Prezentace nejdůležitějších vojensko-politických aktivit Ministerstva obrany a Armády České republiky jak v rámci resortu, tak u domácí a zahraniční odborné veřejnosti. Zachycení nejdůležitějších událostí a akcí na Ministerstvu obrany a Generálním štábu AČR, mapování prohlubující se integrace ČR v rámci NATO a účast českých vojáků v mírových operacích.

Prioritním obsahovým zaměřením je reforma armády ve všech jejích vývojových fázích. Prezentace činnosti příslušníků AČR v zahraničních misích na území Iráku, Kosova, Bosny a Hercegoviny, Afghánistánu (těsnou součinností s pracovníky SOC MO se daří zabezpečovat řadu původních reportáží přímo z míst nasazení českých vojáků v mírových operacích). Dále výcvik a život organizačních celků AČR, které jsou zařazovány do nově budovaných struktur Severoatlantické aliance, především do sil rychlé reakce (NRF), zpravodajství z mezinárodních cvičení, z jednání summitů NATO, z činnosti skupin CIMIC a PSYOPS, působení českých vojáků v aliančních strukturách apod.

Čtvrtletník Czech Armed Forces Today byl jediným vojenským periodikem se souběžným česko-anglickým textem oslovujícím zahraniční odbornou veřejnost. Sehrál významnou úlohu při vstupu naší země do NATO a plnil prezentační úlohu na cestě k dosažení plné integrace do Aliance.

Vojenské rozhledy (čtvrtletník)

Jako teoreticko-odborný časopis napomáhá prosazování zásad vojenské doktríny v teorii i praxi života a činnosti vojsk, slouží vojenské vědecké obci, pracovníkům vrcholového řízení MO a GŠ AČR a pomáhá rozšiřovat odborné znalosti vojáků z povolání. Oslovuje také širší civilní veřejnost, která projevuje zájem o problematiku bezpečnosti a obrany ČR. Je zdrojem fundovaných informací o armádě a vojenství. Zaměření časopisu se soustřeďuje na seznámení s navrhovanými koncepcemi výstavby AČR, nejnovější informace z vojenské problematiky (hlavně na operační a strategické úrovni), zprostředkování moderních vojensko-politologických teorií, teorií a metodiku

dvouletého cyklu přípravy a pohotovosti (na taktickém stupni velení). V závěru každého čísla jsou anglické anotace jednotlivých odborných statí.

Dukla sport (čtvrtletník ASC Dukla, TJ Dukla Praha a UNIASK ČR, vychází od r. 2006)

6.3.2 Periodika s redakcí mimo nakladatelství MO

Historie a vojenství

Časopis *Historie a vojenství* je jediným českým specializovaným vědeckým a odborným periodikem v oblasti vojenské historie s celostátní působností. Posláním časopisu je vědecké zpracování vojenské historie, především české a československé, s důrazem na 20.století, v celé její pestrosti, a to na základě původního archivního výzkumu.

Publikovány jsou studie a materiály především k dějinám českého a československého vojenství, dále edice archivních dokumentů, statě o sbírkových předmětech, informace z muzeí a o výstavách v tuzemsku i zahraničí, konferencích či recenze a anotace nových knih a nekrology významných osobností českého a československého vojenství. U všech studií a článků, materiálů i edic dokumentů jsou publikována anglická resumé.

Historie a vojenství vychází čtvrtletně, od roku 2004 ve formátu A4 s černobílými a barevnými reprodukcemi.²⁵

Listy Univerzity obrany

Dvouměsíčník brněnské vysoké školy.

Obrana a strategie

Časopis Ústavu strategických studií Univerzity obrany je odborným periodikem, které je zaměřeno na publikaci textů z oblasti strategických a bezpečnostních studií, vojenství a příbuzných oborů. Vychází dvakrát ročně v tištěné i elektronické verzi a je otevřeno

²⁵ Časopis *Historie a vojenství*. In: *Vojenský historický ústav Praha*

příspěvatelům z české i mezinárodní bezpečnostní komunity. Od roku 2007 vychází jako recenzovaný časopis.

Vojenský geografický obzor

Sborník geografické služby AČR

6.4 Účelové publikace

Účelová tvorba pro potřeby jednotlivých složek v organizační struktuře MO ČR a AČR, je v posledních letech jednou z mála produkcí, kterou je nakladatelství MO schopno zajistit od autorského textu až po konečnou publikaci. Z nejnovějších bych ráda zmínila alespoň publikaci Extremismus jako bezpečnostní hrozba, kterou Ministerstvo obrany rychle reagovalo na vytanuvší problematiku v armádě.

Většinu účelové produkce však tvoří pouze tiskopisy, propagační letáky a tiskoviny, plakáty apod.

7 Závěr

Na základě shrnutí veškerých výše uvedených faktů organizačního, personálního a strukturálního vývoje nakladatelství Ministerstva obrany lze konstatovat, že jeho vývoj je veden zcela špatným směrem. Opakovaná úsporná opatření a škrty vedla k tak zásadním organizačním, personálním a strukturálním změnám, že v současné době nakladatelství již není schopno plnit veškeré funkce, které zastávalo v době svého vzniku. Vydávání rozsáhlých, výpravných a proto i obrazově náročných publikací zaměřujících se na historický vývoj jednotlivých druhů zbraní AČR, konkrétních jednotek či významných vojenskohistorických událostí vztahujících se k českým dějinám, je v současné době již mimo možnosti nakladatelství.

Nakladatelství MO tedy za posledních 15 let degradovalo z plnohodnotného nakladatelství vojenské a vojenskohistorické literatury na oddělení tisku propagačních brožur a náborových letáků. Nakladatelství MO názorně ilustruje krátkozrakost vládních úsporných opatření, které ve svém konečném výsledku často vedou pouze k destrukci plně funkčních organizací a institucí.

O výše uvedené publikace s vojenskou a vojenskohistorickou tematikou je mezi veřejností dosud značný zájem a je doloženo, že tyto publikace z produkce nakladatelství MO, které jsou však bohužel klasifikovány jako neprodejná, se opakovaně objevily na internetových aukčních portálech za značně vysoké ceny. Nelze si tedy nepoložit otázku, proč Ministerstvo obrany ČR namísto neustálých redukcí svého nakladatelství, nevyřešilo distribuci produkce svých publikací do běžné obchodní sítě. Lze se oprávněně domnívat, že prodej publikací široké veřejnosti, by pomohl financovat chod nakladatelství či přinesl zisk do státního rozpočtu. To by dle mého názoru zcela odpovídalo tržním principům.

Namísto toho mají provedené redukce za následek to, že současná produkce nakladatelství MO je pro širokou veřejnost zcela nezajímavá a proto neprodejná a náklady na chod nakladatelství, byť v redukované podobě, padají plně na bedra státu.

Již zmíněné vojenské a vojenskohistorické publikace, které často vycházejí z badatelského prostředí spadajícího do kompetence MO a které jsou dosud komerčně zajímavé i pro širší veřejnost, vycházejí v soukromých nakladatelstvích a do státního rozpočtu tak přispívají zcela minimálně částkou odvedenou prostřednictvím daní.

Ministerstvo obrany se tedy v posledních patnácti letech úspěšně zbavilo možnosti finančně se spolupodílet na chodu svých složek, v tomto konkrétním případě nakladatelství MO.

Přestože se v posledních patnácti letech ekonomická věda velmi rozvinula a orgány státní správy se snaží řídit nejmodernějšími trendy, v případě nakladatelství MO lze konstatovat, že předcházející stav byl z ekonomického hlediska mnohem pružnější a lépe umožňoval využít ekonomického potenciálu vydávaných publikací.

Z tohoto hlediska lze konstatovat, že vývoj posledních 15 let nakladatelství MO se zdá být minimálně silně pochybený.

Seznam použité literatury

- *Analýza činnosti Agentury vojenských informací a služeb*. Praha, 2007.
- Česká republika. Věstník Ministerstva obrany. In: Praha, 2005, roč. 12, částka 13.
- Česká republika. Věstník Ministerstva obrany. In: Praha, 2005, roč. 12, částka 22.
- BELADOVÁ, Michaela. Parkanová zrušila vojenskou mediální agenturu, zbytečně utrácela. *IDNES.cz* [online]. 2008 [cit. 2012-07-11]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/parkanova-zrusila-vojenskou-medialni-agenturu-zbytecne-utrancela-p99-/domaci.aspx?c=A080530_175907_domaci_mia
- CELBOVÁ, Iva. Ediční záměr. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2012-07-28]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002609&local_base=KTD.
- CELBOVÁ, Iva. Nakladatelství. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2012-07-28]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002661&local_base=KTD.
- HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. 1. vyd. Praha: Libri, 2007. 378 s. ISBN 978-80-7277-165-3.
- Časopis Historie a vojenství. In: *Vojenský historický ústav Praha* [online]. c2006 [cit. 2012-07-30]. Dostupné z: <http://www.vhu.cz/cs/stranka/casopis-historie-a-vojenstvi/>
- *Katalog: 10. mezinárodní veletrh obranné a bezpečnostní techniky – IDET 2009*. Praha: PIC MO, 2009.
- KUPILÍK, Václav - osobní rozhovor, Praha, dne 10. 5. 2012
- Odbor komunikace a propagace. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. 2.7.2012 [cit. 2012-07-11]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=209>
- PALÁN, Vladimír - osobní rozhovor, Praha, dne 9. 5. 2012
- PALÁN, Vladimír - osobní rozhovor, Praha, dne 21. 5. 2012
- PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha : příručka pro nakladatele*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2003. 248 s. ISBN 80-7185-516-2.
- *Ministerstvo obrany České republiky : Ročenka 1997*. 1. vyd. Praha: AVIS, 1998. 128 s. ISBN 80-86049-38-8.

- *Ročenka 2001: Ministerstvo obrany České republiky*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2002. 192 s. ISBN 80-7278-146-4.
- *Ročenka 2002: Ministerstvo obrany České republiky*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2003. 184 s. 80-7278-179-0
- *Ročenka 2005: Ministerstvo obrany České republiky*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2006. 240 s. 80-7278-325-4
- *Ročenka 2008: Ministerstvo obrany České republiky*. 1. vyd. Praha: PIC MO, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7278-495-0.
- *Ročenka 2009: Ministerstvo obrany České republiky*. 1. vyd. Praha: PIC MO, 2010. 208 s. ISBN 978-80-7278-505-6.
- *Ročenka 2010: Ministerstvo obrany České republiky*. 1. vyd. Praha: OKP MO, 2011. 208 s. ISBN 978-80-7278-554-4.
- Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad. *Geosl AČR* [online]. © 2007 [cit. 2012-07-18]. Dostupné z: http://www.geoservice.army.cz/htm/s_urad_1_pu.html